

Den norske kjøttbransjens retningslinje for dyrevelferdsprogram (DVP) sau

Versjon 1

Vedtatt av

Nortura 18.01.2023

Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund 08.12.2022

Anbefalt av

Animalia AS sitt styre 13.12.2022

Norges Bondelag sitt styre 01.02.2023

Norsk Bonde- og Småbrukarlag sitt styre 02.03.2023

Norsk Sau og Geit sitt styre 06.12.2022

Forevist Mattilsynet 06.09.2023

Mattilsynet hadde ingen kommentarer

Den norske kjøttbransjens retningslinjer for dyrevelferdsprogram (DVP) sau

Den norske kjøttbransjen er enige om innføring av et felles dyrevelferdsprogram (DVP) for sau. Hovedelementene i programmet er dokumentasjon, regelmessig dyrevelferdsbesøk gjennomført av veterinær, kurs samt jevnlig tredjeparts revisjon gjennom KSL.

Dyrevelferdsprogrammet og bransjeretningslinjen er utarbeidet av en arbeidsgruppe bestående av representanter for organisasjonene bak Helsetjenesten for sau i tillegg til Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Stiftelsen Norsk Mat.

Dyrevelferdsprogram sau er utarbeidet i samsvar med Forskrift om velferd for småfe (FOR-2005-02-18-160)

1. Formål

Formålet med dyrevelferdsprogrammet og bransjeretningslinjen er å sikre en kontinuerlig forbedring og dokumentasjon av velferden hos norsk sau. I besetninger som driver godt vil DVP være et rådgivingsverktøy for bonden, mens i besetninger der dyrevelferden ikke er god nok er DVP et verktøy for å oppnå målet om at drifta som et minimum skal være i tråd med forskrifter og regelverk.

2. Virkeområde og innhold

Det er varemottakerne som inngår en forpliktende avtale i bransjeretningslinja. Driftsenhetene forpliktes gjennom sine avtaler med varemottakerne. Retningslinjen gjelder for tilsluttede slakterivirksomheter, og for driftsenheter som har dyreholds-ID, leverer kjøtt fra sau til disse virksomhetene og har mer enn 30 vinterfôra sau (vfs) totalt ved søknad om produksjonstilskudd. Grensen på mer enn 30 vfs gjelder fram til 2028 med mål om deretter å inkludere alle besetninger som leverer slakt og søker produksjonstilskudd for sau. DVP sau er tilgjengelig for samtlige produsenter med sau som ønsker å delta fra innføring av programmet.

For å få godkjent status i DVP sau må følgende punkter være gjennomført innen gitte frister.

- kurs i dyrevelferd
- dyrevelferdsbesøk utført av DVP-veterinær minst hver 18. mnd.
- lukking av eventuelle avvik påvist ved dyrevelferdsbesøk og dokumentere dette ovenfor DVP-veterinær

3. Definisjoner

Vinterfôra sau: Søyer og værer født i fjor eller tidligere. Både vinterfôra sau og utegangersau teller.

Dyrevelferdsbesøk: Veiledningsbesøk utført av DVP-veterinær, som skal registreres elektronisk og fullstendig i en felles digital plattform. Besøket skal utføres minst hver 18 mnd., med den hensikt å dekke ulike faser av produksjonen.

Dyrebasert indikator: Faktor ved dyret (atferd, utseende) som anses å være en viktig og god indikator for dyrevelferd og som inngår i dyrevelferdsbesøket.

Ressursbasert indikator: Faktor i dyrets omgivelse som anses å være en viktig og god indikator for dyrevelferd og som inngår i dyrevelferdsbesøket.

DVP-veterinær: Veterinær som har gjennomført bransjens eget DVP-kurs. Animalia kan i spesielle tilfeller gi dispensasjon fra krav om kurs.

Nøkkeltall for besetningen: Data basert på registreringer som er tilgjengelig for alle sauebesetninger og som gir et minimum av grunnlag for forberedelse til dyrevelferdsbesøket.

Kurs i dyrevelferd: Kurs utvikles av Animalia i samarbeid med bransjen. Målet med kurset er å gi deltakerne grunnleggende kunnskap om atferd og velferd hos sau.

4. Ansvar og roller

Retningslinjen er forpliktende for slakteri som tilslutter seg skriftlig. For KLF skal medlemsbedrifter som ønsker å slutte seg til avtalen, undertegne KLFs tilslutningsavtale.

Øvrige tilsluttede organisasjoner forplikter seg til å profilere dyrevelferdsprogrammer gjennom sine kanaler.

4.1 Animalias plikter på oppdrag fra varemottaker:

- være sekretariat for bransjeretningslinjen og ansvarlig for utformingen og oppdateringen av denne
- være pådriver for samordnet og lik praktisering av retningslinjen
- føre oversikt over DVP-veterinærer som gjennomfører besøk og registreringer i henhold til disse retningslinjene
- sørge for at oppdatert liste over tilsluttede varemottakere er offentlig tilgjengelig
- utarbeide relevant statistikk og publisere resultater
- utvikle og drifte Velferdsportal sau (VPsau) for dokumentasjon av dyrevelferdsbesøket
- sikre at all datahåndtering i plattformen ivaretar lovpålagte krav om personvern
- gi varemottaker tilgang på nødvendige data, inkludert status og overordnet årsak til at DVP ikke er godkjent
- legge til rette for at rådgiver(e) fra varemottaker får tilgang til rapport fra dyrevelferdsbesøket
- sørge for at driftsenheten varsles i god tid før overskridelse av alle frister
- Gi KSL informasjon om innrullerte produsenter i DVP sau, i tillegg til informasjon om eventuelle utløpte frister. Dette inkluderer frist for kurs, besøk og lukking av avvik.
- tilby opplæring og kursing av veterinærer og produsenter.
- Føre oversikt over kursstatus for produsent og veterinær
- oversende retningslinjen til Mattilsynet for anerkjennelse som nasjonal retningslinje
- holde Mattilsynet oppdatert om retningslinjens innhold, endringer og praktisering

4.2 Slakteri skal:

- gjøre retningslinjen til en fullverdig og integrert del av egne kvalitetssystemer
- være pådriver for samordnet og lik praktisering av retningslinjen
- gjennomføre avvikshåndtering i henhold til punkt 6
- stille som krav til driftsenheter som leverer kjøtt at de skal:
  - ha et systematisk arbeid for å forbedre dyrevelferden på sin driftsenhet gjennom deltagelse og oppfyllelse av krav i DVP-sau. Arbeidet skal som et minimum oppfylle kravene i offentlig regelverk om dyrevelferd.

Se vedlegg 1: «Produsent, veterinær og rådgiver– roller og ansvarsfordeling» for detaljer.

5. Dyrevelferdsbesøk og kurs i dyrevelferd

Forberedelse til dyrevelferdsbesøket skal ta utgangspunkt i tilgjengelige nøkkeltall for besetningen samt god kjennskap til gjeldende lover og forskrifter. En egen veileder beskriver forberedelse, gjennomføring og besøksrapport, inkludert betydningen av god dokumentasjon. Under besøket registrerer veterinæren dyre- og ressursbaserte indikatorer som vurderes som: 1. Tilfredsstillende, 2. Bør forbedres og 3. Må utbedres. Score 3 settes ved det som anses som forskriftsbrist (avvik), der nødvendige tiltak spesifiseres og avvik må lukkes. Innhold i dyrevelferdsbesøket og kriterier for avvik på besøket vedtas i samarbeidsrådet for Helsetjenesten for sau.

Kurs i dyrevelferd utvikles av Animalia i samarbeid med bransjen. Målet med kurset er å gi deltakerne grunnleggende kunnskap om atferd og velferd hos sau.

Manglende kurs og/eller besøk medfører ikke godkjent DVP sau.

6. Avvik, sanksjoner og avvikshåndtering

Følgende avvik vil være utgangspunkt for trekk for driftsenheter som midlertidig ikke tilfredsstiller kravene i dyrevelferdsprogrammet innen vedtatte frister:

1. Manglende dokumentasjon på dyrevelferdsbesøk
2. Manglende lukking av avvik (score 3) på dyrevelferdsbesøk
3. Manglende gjennomføring av kurs i dyrevelferd

Dersom pkt. 1, 2 og/eller 3 over ikke er oppfylt skal varemottakere av kjøtt iverksette et dyrevelferdstrekk 15 dager etter at fristen er utløpt. Dersom avvik ikke er lukket innen 45 dager etter fristen, er DVP ikke godkjent og driftsenheten skal miste KSL-status og KSL-trekk iverksettes på kjøtt fra sau.

Alle trekk gjelder kun produksjoner som inngår i denne bransjeretningslinja.

Se vedlegg 2: «Varsler og avvikshåndtering» for detaljer.

7. Klageadgang

Klager ang. avvik satt ved DVP-besøk behandles av Animalia ved Helsetjenesten for sau. Avregningstekniske klager behandles av varemottaker, som regulerer dette i leveranseavtalen med driftsenheten. Se vedlegg 3: «Klagesaksbehandling» for detaljer.

8. Gyldighet

Den norske kjøttbransjens retningslinje for dyrevelferdsprogram sau ble vedtatt av

Nortura 18.01.2023

Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund 08.12.2022

Retningslinja trer i kraft xx.xx.xxxx (foreløpig forslag 1.12.2023)

Den enkelte varemottaker kan trekke tilbake tilslutning til retningslinjene med 6 måneders varsel. Retningslinja kan endres med 6 måneders varsel. Ved endringer skal organisasjonene involveres og varsles.

Forevist Mattilsynet 06.09.2023. Mattilsynet hadde ingen kommentarer.

Samarbeidsrådet for HT-sau vil årlig vurdere behovet for revisjon.

Vedlegg: Utfyllende informasjon til Den norske kjøttbransjens retningslinjer for dyrevelferdsprogram (DVP) sau er beskrevet i vedlegg:

- Vedlegg 1: «Produsent, veterinær og rådgiver– roller og ansvarsfordeling»
- Vedlegg 2: «Varsler og avvikshåndtering»
- Vedlegg 3: «Klagesaksbehandling»

I tillegg vil det utarbeides støttedokumenter som grunnlag for en mest mulig lik håndtering. Disse dokumentene utarbeides av Animalia i samarbeid med organisasjonene og legges fram for samarbeidsrådet for Helsetjenesten for sau.

26. september 2023

Vedlegg 1: Produsent, veterinær og rådgiver– roller og ansvarsfordeling

Generelt om forventninger, roller og ansvarsfordeling

Næringa stiller krav til sine produsenter om at det skal inngås avtale med kvalifisert veterinær om regelmessige dyrevelferdsprogram-besøk (DVP-besøk). Besøkene skal gjennomføres etter gjeldende retningslinjer og i et samarbeid mellom veterinær og produsent.

Hovedformålet med DVP-besøk er å sikre en kontinuerlig forbedring av velferden hos norske sauer og dokumentere status. Resultatet av besetningsgjennomgangen skal gi produsenten og veterinæren oversikt over eventuelle forbedringsområder og aktuelle helse- og velferdsfremmende tiltak. Forbedringsarbeidet i besetningen er avhengig av god og tydelig rådgiving fra veterinær.

I tillegg stilles det krav om at produsenter skal fullføre et kurs i dyrevelferd utviklet av Animalia i samarbeid med bransjen. Kurset skal gi grunnleggende kunnskap om atferd og velferd hos sau.

Retningslinjen er forpliktende for slakteri som tilslutter seg skriftlig. For å få god oppslutning om DVP sau, er det imidlertid av stor betydning at alle landbrukets organisasjoner profilerer programmet i sin kommunikasjon med både produsenter, veterinærer, revisorer i KSL og samfunnet for øvrig. Øvrige tilsluttede organisasjoner er Norsk Sau og Geit, Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag.

Produsentens rolle og ansvar

- Alle produsenter skal sørge for å fullføre det obligatoriske kurset “Atferd og velferd hos sau” (e-læring) innen fristen som er satt.
- Alle produsenter skal inngå en brukeravtale ved første innlogging i «Velferdsportal sau» (VPsau).
- Produsenten må opprette avtale med DVP-veterinær i VPsau, og bestille og gjennomføre besøk fra denne innen fristen som er satt. Både produsent og veterinær kan si opp avtalen med 30 dagers oppsigelsestid.
- Det er produsentens ansvar å tilrettelegge for at besøket gjennomføres på et tidspunkt der et representativt utvalg av sauene kan ses og vurderes.
- Produsent eller en representant for produsenten skal være tilgjengelig for veterinær under hele besøket.
- En del av besøket er basert på intervju og dialog med produsent, som har ansvar for å gi riktige opplysninger.
- Det er produsenten som har ansvar for å utføre nødvendige tiltak for å lukke eventuelle avvik (score 3) avdekket på besøket og beskrevet i besøksrapporten.
- Når eventuelle tiltak er utført må produsenten dokumentere dette ovenfor veterinær innen fristen, slik at avviket kan lukkes. Dokumentasjon på gjennomførte tiltak kan, avhengig av avvikets art, skje ved nytt besøk, bildedokumentasjon, telefonsamtale eller ved at rådgiver eller annen veterinær dokumenterer.
- Det er kun veterinær(er) produsenten har aktiv avtale med i VPsau som kan lukke avvik.
- Produsentens rådgiver(e) hos sin(e) varemottaker(e) har lesetilgang i VPsau.

Veterinærens rolle og ansvar

- For å bli registrert som DVP-veterinærer må veterinær ha gjennomført kurset “Dyrevelferdsprogrammer og veterinærens rolle” (e-læring) utviklet i regi av Animalia i samarbeid med bransjen og veterinærforeningen. Sentrale elementer i kurset er hensikt, rolleforståelse, avtaleverk, fordeling av ansvar, habilitet, taushetsplikt og etiske utfordringer. Videre dreier kursene seg om innhold i veterinærbesøket, dokumentasjon, avvik og oppfølging, samhandling og kommunikasjon samt en del grunnleggende om dyrevelferd og dyrebaserte velferdsindikatorer.
- Animalia kan gi dispensasjon fra kravet om DVP-kurs i særlige tilfeller, f.eks. der produsent ellers ikke har tilgang på veterinær som har tatt slikt kurs.
- Det er ønskelig at veterinærer også etterutdanner seg innen dyrevelferd gjennom å ta andre kurs, men det erstatter ikke bransjens krav om gjennomføring av DVP-kurs. Animalia vil ikke kunne foreta vurdering eller godkjenning av andre kurs enn bransjens eget e-læringskurs.
- Alle veterinærer skal inngå en brukeravtale ved første innlogging i «Velferdsportal sau» (VPSau).
- Veterinær må svare på avtaleforespørsler fra produsenter i VPSau. Det er kun produsenter veterinæren har aktiv avtale med det kan gjennomføres DVP-besøk hos. Både produsent og veterinær kan si opp avtalen med 30 dagers oppsigelsestid.
- Når veterinær gjennomfører besøk, vil følgende forutsetninger ligge til grunn:
  - Veterinæren må ha god kjennskap til gjeldende lover og forskrifter.
  - Veterinæren må sammen med produsent gjennomføre besøk i henhold til bransjeretningslinjer for DVP sau, veileder for DVP-besøk og dette vedlegget.
  - Der det er tilgjengelig nøkkeltall, ønskes det at veterinær har satt seg inn i disse og bruker disse dataene til å utføre et mer målrettet besøk.
  - Veterinær må oppsummere besøket sammen med produsent, slik at det er størst mulig grad av enighet om innholdet i rapporten. Dersom uenighet oppstår, har produsent mulighet til å sende klage ihht vedlegg 3: Klagesaksbehandling. Uenigheter bør dokumenteres av veterinær i kommentarfelt i rapporten. Veterinær kan kontakte brukerstøtte for å diskutere forholdet.
  - Veterinær skal registrere besøket og eventuelle avvik i VPSau så snart som mulig og uten unødig opphold.
  - Det er DVP-veterinærens ansvar å vurdere dokumentasjon på utførte nødvendige tiltak og lukke avvik i VPSau. Lukking av avvik skjer på bakgrunn av produsentens opplysninger. Det er bondens ansvar at opplysningene er riktige.
- DVP-veterinæren kan ikke gjennomføre besøk eller registreringer i dyrehold hvor vedkommende har eierskap eller andre nære bånd (ektefelle, partner, foreldre, søsken, barn, svogerskap) til dyreholdet.
- Veterinæren har alltid varslingsplikt til Mattilsynet ved alvorlige brudd på regelverk som omhandler dyrevelferd.
- Dersom det blir kjent at veterinærer ikke gjennomfører besøk og registrering av besøk i hht. denne retningslinja og/eller ikke driver praksis i hht. gjeldende forskrifter og regelverk kan Animalia fjerne vedkommende fra lista over DVP-veterinærer.

Rådgivers rolle

Rådgivere hos varemottaker har lesetilgang til besøksrapporter hos sine produsenter i VPsau.

KSLs rolle og plikter

KSL er næringens viktigste verktøy for å sikre etterlevelse av regler og forskrifter gjennom årlig egenrevisjon og ved tredjeparts-revisjon fra KSL-revisorer. KSL vil motta liste over innrullerte produsenter i tillegg til informasjon om overordnet årsak dersom DVP sau ikke er etablert. De vil gjøre denne statusen tilgjengelig på produsentens påloggingsside i KSL. Dersom en frist i DVP sau er oversittet med mer enn 45 dager skal KSL-status endres til ikke-godkjent.

Animalias og varemottakeres rolle og plikter

Beskrevet i BRL.

21. Juli 2025

Vedlegg 2: Varsler og avvikshåndtering

Formålet med dette dokumentet

På bakgrunn av oppfyllelse av en rekke vilkår, er det slakterivirkomhetene som inkluderer driftsenhetene i dyrevelferdsprogrammet (DVP sau). Oppfylles ikke disse vilkårene, skal driftsenhetene anses å stå utenfor DVP sau. Bransjen ønsker felles rutiner for varsling av avvik, frister for å lukke disse og utelukkelse fra programmet. Dette dokumentet skal beskrive disse rutinene.

Velferdsportal sau

Den digitale plattformen til DVP sau har fått navnet «Velferdsportal sau» (VPsau). Her kan veterinær registrere DVP-besøk, og både produsent og veterinær kan se status og besøksrapporter. I VPsau vil man også finne lenke til Animalias kursportal for gjennomføring av obligatoriske kurs. Både veterinær og produsent kan logge inn direkte i VPsau, eller gå inn via en lenke i Dyrehelseportalen/Sauekontrollen. VPsau vil gjøre informasjon tilgjengelig for varemottakere og KSL angående status og overordnet årsak til at DVP sau ikke er godkjent.

Varsling til produsent og veterinær

VPsau sender ut e-poster/sms-varsler til produsent og veterinær. Det sendes varsel til produsenten når han/hun blir innrullert i DVP sau. Ved behov sendes påminnelse 30 og 14 dager før en frist for gjennomføring av besøk, kurs eller lukking av avvik. I tillegg sendes det et varsel dersom fristen oversittes. Veterinær mottar en rapport hver 14. dag som oppsummerer status for produsenter han/hun har avtale med. Det sendes også ut varsler knyttet til endringer i avtaleforholdet mellom produsent og veterinær, og når en ny besøksrapport er registrert.

Oppsummering varsler fra DVP sau:

- Produsent:
  - Varsel om innrulling i DVP sau
  - Påminnelse om frist for å gjennomføre kurs
  - Påminnelse om frist for å gjennomføre besøk
  - Påminnelse om frist for å lukke avvik
  - Varsel om oversittet frist og risiko for DVP-trekk
  - Varsel om innsendt besøksrapport
- Veterinær:
  - Rapport hver 14. dag
- Både produsent og veterinær:
  - Varsel om endring i avtaleforhold

Varsel om KSL-trekk sendes ut per post fra KSL etter at en frist er oversittet.

Avvikshåndtering

Punkt 6 i "Den norske kjøttbransjens retningslinjer for dyrevelferdsprogram sau (DVP sau)" sier at følgende avvik er utgangspunkt for trekk for driftsenheter som ikke tilfredsstiller kravene i dyrevelferdsprogrammet:

1. Manglende dokumentasjon på dyrevelferdsbesøk siste 18 måneder
2. Manglende lukking av avvik (score 3) på dyrevelferdsbesøk innen vedtatt frist
3. Manglende gjennomføring av kurs i atferd og velferd hos sau

Det er etablert en trekkordning med to nivåer for kjøtt. Dersom ett eller flere av punktene over ikke er oppfylt, skal varemottakere av kjøtt iverksette et DVP-trekk i størrelsesorden 1 kr/kg 15 dager etter at fristen er utløpt. Dersom avvik ikke er lukket innen 45 dager etter fristen (dvs. etter ytterligere 30 dager), er DVP sau-status ikke godkjent og KSL-trekk iverksettes på kjøtt fra sau. KSL-trekket gjennomføres etter dagens etablerte KSL-rutine.

Hensikten med DVP-trekket er å motivere til etterlevelse av kravene før et eventuelt KSL-trekk inntreffer.

26. september 2023

Vedlegg 3: Klagesaksbehandling

Følgende forhold kan være grunnlag for formelle klager fra driftsenhetene:

1. Veterinær har satt avvik under DVP-besøk som produsenten er uenig i

Slike klagesaker skal rettes skriftlig til Animalia v/ brukerstøtte for Velferdsportal sau, som vil vurdere avvikets art opp mot score satt av veterinær. Veterinær skal som hovedregel kontaktes. Det kan også være nødvendig å kontakte rådgiver eller liknende.

2. Avregningstekniske klager

Slike klager rettes til varemottaker. Denne klageretten er regulert i leveranseavtalen med varemottaker. Eksempel på denne typen klager kan være at det er gjennomført trekk selv om DVP-besøk eller lukking av avvik er foretatt av produsent innen fristen.

Henvendelser som relaterer seg til krav om deltagelse i DVP sau, grense for hvem som må delta, størrelse på trekk, frister osv. er ikke grunnlag for formelle klager. Slike henvendelser bør kanaliseres til aktuell varemottaker. I slike tilfeller henvises det til bransjeretningslinja og informasjon om DVP sau på animalia.no

E-post:

vpsau@animalia.no

Post:

Animalia AS v/ Helsetjenesten for sau
Postboks 396 - Økern
0513 OSLO